

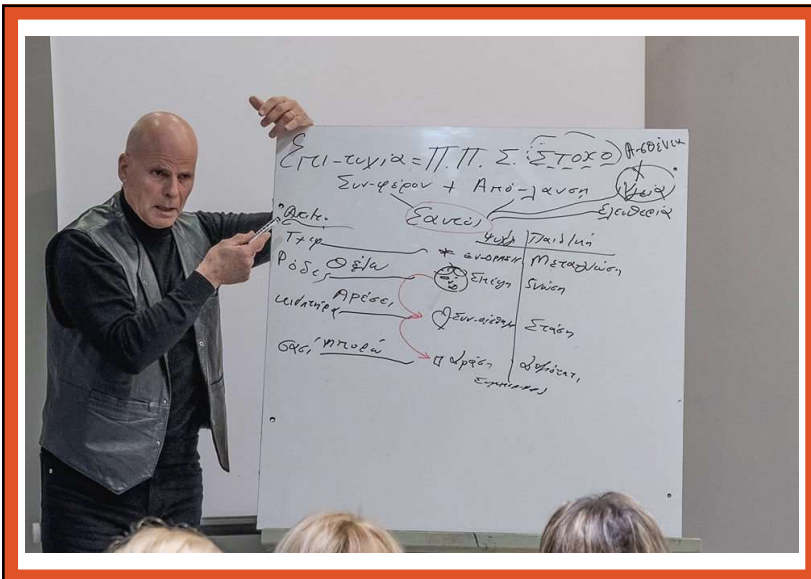
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και
Κοινωνικής Εργασίας
Μάθημα «Κοινωνιολογία της Απόκλισης», 2021

Διδάσκων:
Δρ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΤΣΙΡΟΣ
Ph. D. (Ph.-Ed.-Psyc.), M.Sc.(Eng.), M.Sc.(Eng.),
B.Sc. (Soc.Sc.), D.I.C.

Εννοιολογικές Διασαφηνίσεις στο χώρο της Υγείας και της Εκπαίδευσης

«Αρχή Σοφίας η των
Ονομάτων Επί-σκεψις»
Αντι-σθένης

Περιεχόμενα <https://youtu.be/9KaP7GTyQLQ>

- 1. Θεμελιώδεις έννοιες (Φιλοσοφία, Επιστήμη, Γνώση, Πίστη)
- 2. Μοντέλα θεώρησης της Υγείας
- 3. Έννοιες συναφείς με το έργο του επιστήμονα και Συμβουλευόντος επαγγελματία (Υγεία, Ευεξία, Ασθένεια, Νόσος, Μάθηση)
- 4. Συμβουλευτική...Ο ρόλος του «Συμβουλευόντος επαγγελματία».

1. Ερωτήματα επιστημολογικά

1. Πως ορίζεται η Φιλοσοφία, η Επιστήμη και ποια είναι η σχέση τους ?
2. Πως ορίζεται η Γνώση, η Πίστη και η Αλήθεια και ποια η σχέση τους ?
3. Ποιος είναι ο επιστημονικός τρόπος σκέψης και δράσης ?
4. Πως ορίζονται οι έννοιες στην επιστήμη?
5. Ποιος ο ρόλος της επιστήμης στην ζωή ?
6. Ποιες είναι οι μεταβλητές που μελετά η επιστήμη και πως μετρούνται ?
7. Πως ελέγχουμε την επιστημονικότητα ενός ισχυρισμού ?
8. Πως ορίζονται οι επιστήμες της Ψυχολογίας και της Κοινωνιολογίας ?

Φιλοσοφία ή Επιστήμη?

- Φιλοσοφία
 - είναι η «μητέρα» της επιστήμης και **δεν** απαιτεί αποδείξεις.
 - Βασίζεται στην **Πίστη**.
 - Αναζητά την **Α-λήθεια** (μη λήθη) που δημιουργεί ένα τρόπο βιωτής.
- **Επιστήμη:**
 - βασίζεται στην «γνώση», δηλαδή την αντίληψή μας δια των 5 αισθήσεων, η οποία δημιουργείται από αποδείξεις οι οποίες διαπιστώνεται ότι ισχύουν για τους «πολλούς».
 - Η «γνώση» δεν αντανakλά μία αντικειμενική πραγματικότητα αλλά αποτελεί αποκλειστικά τη διάταξη και οργάνωση ενός κόσμου αποτελούμενου από τις εμπειρίες μας (Glasserfeld 1987)

Γνώση

- Σύμφωνα με τη θεωρία του κονστρουκτιβισμού, που είναι ένα σύνολο πίστευων περί τη γνώση
- η γνώση αρχίζει με την αποδοχή της θέσης ότι: «**η πραγματικότητα υπάρχει, αλλά δεν μπορεί να γνωσθεί ως ένα σύνολο από αλήθειες**»(Osborne 1996).

Γνώση και Αλήθεια

- Η γνώση **δεν** αντανakλά μια αντικειμενική πραγματικότητα, αλλά αποτελεί αποκλειστικά τη διάταξη και οργάνωση ενός κόσμου αποτελούμενου από τις **εμπειρίες** μας (Glasserfeld 1987).
- Η πραγματικότητα είναι μία...για τον καθένα.
- Συνεπώς, ποτέ δεν είμαστε βέβαιοι ότι κατέχουμε την αλήθεια.
- Α-λήθεια (λήθη=ξεχνώ)

Γνώση και Πίστη

- Σύμφωνα με την Αγία Γραφή : «*εστί δε πίστις ελπιζομένων υπόστασις, πραγμάτων έλεγχος ου βλεπομένων*» (προς Εβραίους, 11: 1).
- Η επιστημονική γνώση περιέχει πολλά τμήματα πίστης (στάδιο της υπό-θεσης).

Ερωτ. Ποιος είναι ο επιστημονικός τρόπος σκέψης και δράσης? (4 στάδια)

- 1. Οργανωμένη, συστηματική Παρατήρηση (με μία από τις 5 αισθήσεις)
 - 2. Υπο-θέτω (θέτω υπό έλεγχο στην σκέψη)
 - 3. Ξαναπαρατηρώ ή Πειραματίζομαι
 - 4. Ολικώς ή μερικώς Απορρίπτω την προηγούμενη υπόθεση
- Και πάλι από την αρχή

Έννοιες στην Επιστήμη

- Θυμάμαι ότι:
- Ορίζουμε (και συνεπώς περι-ορίζουμε) τις έννοιες.
- Άρα, δεν μιλάμε για το «είναι» παρά για την αντίληψή μας περί αυτού, δηλαδή το «πως φαίνεται».

Ρόλος της επιστήμης...

- σύμφωνα με την εμπειρική-αναλυτική θεώρηση που βασίζεται στον Αριστοτέλη, είναι να αποτυπώνει τις **σχέσεις** μεταξύ των αντικείμενων (δεδομένων) στηριζόμενη στην **εμπειρία** (τυπικές σχέσεις).
- Έτσι, διαμορφώνεται ως ένα σύστημα προτάσεων, οι οποίες μέσω της γλώσσας «*θα πρέπει να ανταποκρίνονται στο βασικό κριτήριο της εμπειρίας*».

...ρόλος της επιστήμης.

Στην επιστημονική γλώσσα **δεν** χρησιμοποιούμε εκφράσεις όπως:

- **Πάντα-ποτέ**
- **Όλοι-κανείς**
- Δεν μπορούμε να γνωρίσουμε το μοναδικό «γιατί», αλλά το «πως και...», δηλ. υπό ποιές συνθήκες, συμβαίνει κάτι (πολυπαραγοντική αναζήτηση αιτίων).

Μεταβλητές που μελετά η επιστήμη

- **Αναλογικές** (το 0 σημαίνει απουσία) π.χ. ηλικία, σωματικό βάρος, εμβαδόν)
- **Διαστημικές/Αριθμητικές** (interval) (το 0 επιλέγεται αυθαίρετα δεν σημαίνει απουσία) π.χ. θερμοκρασία
- **Τακτικές** (ordinal) π.χ. Τάξη σχολείου, το επίπεδο γνώσης, θέση σε μία εταιρεία
- **Ονομαστικές** (nominal ή categorical) π.χ. Φύλο, επάγγελμα, οικογενειακή κατάσταση

Προσοχή...

- στις κοινωνικές ή ανθρωπιστικές επιστήμες, όπου οι μεταβλητές μας **δεν είναι ποτέ** διαστημικές ή αναλογικές, αλλά
- **ονομαστικές** και στην καλύτερη περίπτωση **τακτικές** και ως εκ τούτου **δεν** μπορούμε να αποφασίσουμε για τη σχέση αιτίου-αιτιατού παρά μόνο για την ύπαρξη ή μη συνάφειας μεταξύ δύο μεταβλητών.

..ΕΝΩ...

- Στις **Ισοδιαστημικές** και **Αναλογικές** είναι δυνατή η μελέτη της σχέσης αιτίου –αιτιατού (τεχνική παλινδρόμησης).
- Όταν όμως μεταφράσουμε με αριθμούς τις ονομαστικές ή τακτικές και ζητήσουμε από τον Η/Υ να εκτελέσει την παλινδρόμηση θα το κάνει μα το συμπέρασμα που θα βγάλουμε εμείς είναι επιστημονικά **λανθασμένο**.

**Πως ελέγχουμε την επιστημονικότητα ενός ισχυρισμού ?
Κρίσιμα ερωτήματα στην επιστημονική συζήτηση και
διάγνωση**

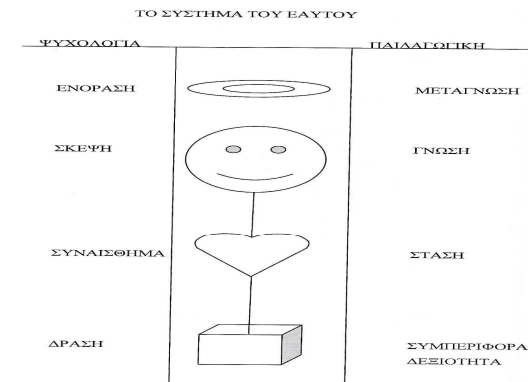
1. Ποιος το είπε;
2. Σε ποιο **εργαλείο** βασίζεται το εύρημα;
(Εγκυρότητα, Αξιοπιστία, Δείγμα
στάθμισης)
3. Είναι το εργαλείο **κατάλληλο** για τον
στόχο μου;

«Ψυχο-λογία»

- Λόγος περί της Ψυχής
- Πως ορίζεται η Ψυχή ?
- Σύστημα του Εαυτού

«Κοινωνιο-λογία»

- Ο όρος «κοινωνιολογία» δημιουργήθηκε από τον **Εμμανουέλ - Ζοζέφ Σιεγιές** (1748 -1836) από το πρόθεμα «sociο» της **λατινικής** λέξης «socius» που σημαίνει **σύντροφος** και την αρχαία ελληνική κατάληξη «**λογος**» που σημαίνει **ομιλία**, στην προσπάθειά του ν' αποδώσει τον όρο για την **επιστήμη** των **κοινωνικών σχέσεων**.

Όπως Σκέπτομαι

Έτσι συναισθάνομαι

Όπως συναισθάνομαι

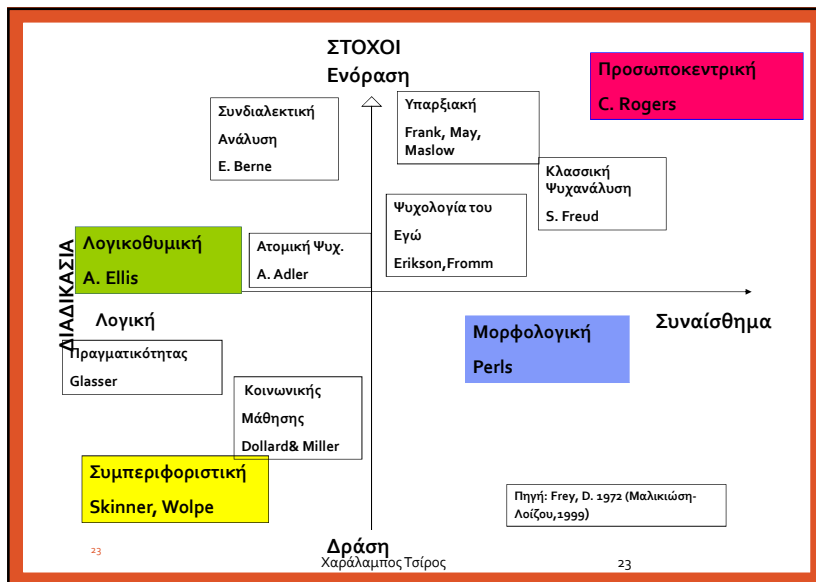

Έτσι Δρω

Αποτελέσματα: Άρα, όπως σκεπτόμαστε έτσι συναισθανόμαστε, και, όπως συναισθανόμαστε έτσι δρούμε.

Για την αλλαγή λοιπόν μία Συμπεριφοράς πρέπει να αλλάξουμε το συνδεδεμένο με αυτή Συναίσθημα, το οποίο με την σειρά του εξαρτάται από την συνδεδεμένη με αυτό Εικόνα, Ήχο, Κιναίσθηση (μέσα στην Σκέψη).

Δηλαδή να ασκήσουμε την Ενόραση-Συνειδητότητα-Επαγρύπνηση.

Η «αμυντική» κατάσταση

1. ΑΝΟΙΚΤΟ	2. ΤΥΦΛΟ
3. ΚΡΥΜΜΕΝΟ	4. ΑΓΝΩΣΤΟ

Χαράλαμπος Τσίρος

47

Η «υγής» κατάσταση

1. ΑΝΟΙΚΤΟ	2. ΤΥΦΛΟ
3. ΚΡΥΜΜΕ- ΝΟ	4. ΑΓΝΩΣΤΟ

Χαράλαμπος Τσίρος

48

Αξιολόγηση και Διάγνωση

για να δούμε τις έννοιες

2. Μοντέλα θεώρησης της Υγείας

«Αρχή Σοφίας η των Ονομάτων Επί-σκεψις»
Αντι-σθένης

2. Μοντέλα θεώρησης της Υγείας

- Στην σύγχρονη εποχή κυριαρχούν δύο βασικές προσεγγίσεις στα θέματα της Υγείας
- α) Το **Βιο-ϊατρικό** μοντέλο, στο οποίο στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό η παροχή υπηρεσιών σήμερα και θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως το **απερχόμενο** και
- β) το **Βιο-ψυχο-κοινωνικό** μοντέλο που αποτελεί μία νέα προσέγγιση που τείνει **αυξανόμενη** στον δυτικό πολιτισμό.

Χαράλαμπος Τσίρος

28

Βιο-ιατρικό ή Βιο-ψυχο-κοινωνικό?..

- Το βιοϊατρικό μοντέλο υποστηρίζει ότι η ασθένεια μπορεί να εξηγηθεί **πλήρως** βάσει των ατομικών **αποκλίσεων** από τη **νόρμα** των βιολογικών μεταβλητών, ακόμα και σε περιπτώσεις σύνθετων μορφών ασθένειας, μέσω μη μετρήσιμων σωματικών προβλημάτων (Engel, 1997).
- Το βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο υποστηρίζει ότι **εκτός** από τα σωματικά **συμπτώματα** θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη **και** οι ψυχολογικοί, κοινωνικοί και βιολογικοί παράγοντες (Bakal, 1999).
- Το κάθε μοντέλο έχει διαφορετική επίδραση στην επικοινωνία και τη σχέση γιατρού ασθενή.

...

- Στο βιοϊατρικό μοντέλο η προσήλωση από τον γιατρό στην παρατήρηση συμπτωμάτων που **ο ίδιος θεωρεί** ως αναμενόμενα οδηγεί τη συζήτηση με τον ασθενή στο έδαφος των απαντήσεων που **ο γιατρός θα ήθελε να ακούσει**, με αποτέλεσμα ο ασθενής **να μη μπορεί** να περιγράψει επαρκώς την πραγματικότητα της ασθένειας, όπως τη βιώνει ο ίδιος (Kleinman, 1988).
- Στο Βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο λόγω της πιο σφαιρικής αντιμετώπισης προσεγγίζεται με **καλύτερο τρόπο** η πολυπλοκότητα και η μοναδικότητα του κάθε ατόμου (DiMatteo and DiNicola, 1982).

β) Βιο-ψυχο-κοινωνικό μοντέλο (Ιπποκράτης)

- ο άνθρωπος θεωρείται **ολιστικά**, ως μία στενή αλληλεπίδραση σώματος και ψυχής **που έχει μέσα του** όλες τις απαραίτητες αυτό-θεραπευτικές ικανότητες.
- Η **αρμονία** στη συνεργασία σώματος και ψυχής είναι αυτή που διατηρεί την Υγεία ενώ διατάραξη αυτής της σχέσης προκαλεί την απομάκρυνση της Υγείας, δηλαδή την **Α-σθένεια** (χωρίς σθένος, χωρίς δύναμη), η οποία παραμένει ενεργός **μέχρι** η προηγούμενη αρμονική σχέση να αποκατασταθεί και πάλι.

...Βιο-ψυχο-κοινωνικό μοντέλο...

- Στο πλαίσιο αυτής της θεώρησης **όλες** οι α-σθένειες / αρρ-ώστειες) (χωρίς σθένος / χωρίς δύναμη) θεωρούνται «ψυχο-σωματικές» (και «σωματο-ψυχικές»), καθώς συμμετέχουν στην **αέναη συνύπαρξη** σώματος και ψυχής (αλληλοπεριχώριση).

Σύμφωνα με τον μικροβιολόγο Dubos Rene (1901-1982) (1979)

- «**κάθε** αρρώστια ανεξάρτητα από τα αίτια και τις εκδηλώσεις της, αφορά **πάντα** τον νου και το σώμα. Η δε μεταξύ τους σχέση είναι τόσο αλληλένδετη, ώστε είναι αδύνατο να γίνει διάκριση μεταξύ τους»

3. Έννοιες συναφείς με το έργο του επιστήμονα και συμβουλευόντος επαγγελματία (Υγεία, Ευεξία, Ασθένεια, Νόσος)

Υγεία είναι η φυσική κατάσταση του ανθρώπου (Ιπποκράτης, Carl Rogers).

- είναι «η κατάσταση της πλήρους φυσικής, ψυχικής και κοινωνικής **ευεξίας** και **όχι** απλά η απουσία νόσου ή αναπηρίας».
- «πρέπει να ορίζεται, από και για το κάθε άτομο, **ξεχωριστά** και να λαμβάνονται υπόψη **όλες** οι διαστάσεις οι οποίες συνθέτουν την ολότητα του ατόμου. Δηλαδή, η φυσική, η διανοητική, η συναισθηματική, η κοινωνική, η πολιτισμική, η περιβαλλοντική και η πνευματική» (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, 1947).

Ευεξία

- Η Ευεξία είναι κάτι πολύ περισσότερο από καλή υγεία.
- «**Ευεξία είναι μία ενεργητική διαδικασία, μέσα από την οποία το άτομο προχωράει προς το μέγιστο δυνατό δυναμικό του, ανεξάρτητα από την παρούσα κατάσταση της υγείας του**».

Νόσος

- Είναι ο **ιατρικός** όρος που σημαίνει ότι υπάρχει παθολογική μεταβολή στην δομή ή τη λειτουργία του σώματος ή του εγκεφάλου.
- Το ερώτημα που προκύπτει είναι: *«Μπορεί ένα άτομο που νοσεί να αισθάνεται ευεξία;»*

Ασθένεια

- Η α-σθένεια (χωρίς σθένος) είναι η **αντίδραση** του ατόμου στη νόσο.
- Είναι μία **μη φυσιολογική** λειτουργία, η οποία αλλάζει το επίπεδο λειτουργικότητας του ατόμου.
- Εξαρτάται, δε από την **αυτοαντίληψη** του ατόμου.

Τελειώνοντας αυτή την σύντομη αναφορά είναι σημαντικό να κατανοήσουμε και να θυμόμαστε ότι:

- «ένα άτομο μπορεί να νοσεί και να θεωρεί τον εαυτό του ασθενή, **αλλά** να επιτυγχάνει ακόμη και το **μέγιστο** της λειτουργικότητάς του και της ποιότητας ζωής του, που είναι η ευεξία».
- Η παρατήρηση αυτή είναι θεμελιώδους σημασίας στη θεώρηση των ατόμων που νοσηλεύονται .

4. Συμβουλευτική...Ο ρόλος του «Συμβουλευόντα επαγγελματία».

- Είναι μία διαδικασία που, σε επαγγελματικό επίπεδο απαιτεί **διεπιστημονική** συγκρότηση και όπου δύο ή περισσότερα άτομα με διαφορετικούς βαθμούς εμπειρίας και εξειδίκευσης **συζητούν** για ένα πρόβλημα και την λύση του.

Συμβουλευτική (συν-βουλευέσθαι)

Στόχοι:

- βελτιώσει την προσωπική του κατάσταση,
- ανακουφιστεί από τη λύπη και τη στενοχώρια, να επιλύσει τις κρίσιμες καταστάσεις που αντιμετωπίζει,
- αναπτύξει την ικανότητα επίλυσης των προβλημάτων του,
- μπορεί να παίρνει μόνος του αποφάσεις.

Χαράλαμπος Τσίρος

441

Σύμφωνα με τον Carl Rogers,

- «Συμβουλευτική είναι η διαδικασία κατά την οποία η δομή του εαυτού χαλαρώνει με τη **ασφάλεια** της σχέσης με τον σύμβουλο και επομένως, σκέψεις, συναισθήματα και εμπειρίες που **προηγουμένως αρνιόταν** κανείς να αναγνωρίσει μέσα του, τώρα τις **αντιλαμβάνεται και τις ενσωματώνει σ' ένα αλλαγμένο πλέον εαυτό**»

Χαράλαμπος Τσίρος

42

Μάθηση:

- «δημιουργία μέσα στον εγκέφαλο **αναπαραστάσεων** από διαδικασίες» (Bandler, R. 1982)
- «αλλαγή στον **εαυτό** που προέρχεται από γνώση» (Παπαδάτος, Γ. 2003)
- «το αποτέλεσμα της **διαπροσωπικής επικοινωνίας** μεταξύ διδάσκοντος και διδασκόμενου» (Τσίρος Χ. 2007).
- Κρίσιμη είναι τόσο για τη δημιουργία των πρώτων (αναπαραστάσεων) όσο και τη διαμόρφωση του δεύτερου (εαυτού), αλλά και για την αποτελεσματικότητα μίας διαπροσωπικής επικοινωνίας, είναι η έννοια του **Κυρίαρχου Αισθητηριακού Συστήματος** για την οποία θα κάνουμε λόγο αργότερα. (Bandler, R. 1988, Tsiros, H. 2009, κ.α)

Μεταγνωστική Διαδικασία

- *Είναι η ικανότητα του μαθητή να **συνειδητοποιεί τον τρόπο του «πώς σκέπτομαι;»**,*
- *Είναι η Γνώση του τρόπου **ανάλυσης Διαδικασιών Σκέψης** και Αποτελεσματικότερης εφαρμογής τους για την επίτευξη ενός Μαθησιακού Στόχου.*

Κριτήρια διαδικασίας στην Εκπαιδευτική Αξιολόγηση ΓΙΑ τη Μάθηση

1. Εγκυρότητα
2. Αξιοπιστία
3. Αντικειμενικότητα
4. Διακριτότητα
5. Καταλληλότητα
6. Αντιπροσωπευτικότητα διδαχθείσης ύλης
7. Παρωθητικότητα, πλαίσιο Στόχου και Όχι Μομφής.

Αντί επιλόγου :Ένα κείμενο, μία συζήτηση
(Κήπος του Προφήτη, Κχαλίλ Γκιμπράν)

- Αγαπάτε αλλά μην φτιάχνετε δεσμά αγάπης.
- Αφήστε χαραμάδες στην ένωσή σας, έτσι ώστε οι άνεμοι των ουρανών να χορεύουν ανάμεσά τους.
- Γεμίζετε ο ένας το ποτήρι του άλλου, μα μην πίνετε από το ίδιο νερό.
- Να ανοίγετε και να δίνετε χωρίς επιφύλαξη τις καρδιές σας ο ένας στον άλλο, μα όχι για φύλαξη.
- Να τραγουδάτε και να χορεύετε μαζί και να χαίρεστε, μα κάποτε να αφήνετε τον καθένα σας να τραγουδά και χορεύει μόνος. Όπως οι χορδές της κιθάρας συμμετέχουν στον κοινό ήχο, μα έχουν και δικό τους.

Χαράλαμπος Τσίρος

51

Ηλεκτρονική διεύθυνση:
charalampostsiros@gmail.com

Τηλέφωνο:
6947712168

Ατομική ιστοσελίδα: tsirosx.eu

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του μαθήματος

<https://eclass.upatras.gr/courses/PDE1708/>

Καλή αντάμωση!

Χαράλαμπος Τσίρος

52